

za čo mu bol podľa § 189 ods. 1 s použitím § 38 ods. 2, 3 Tr. zákona, § 36 písm. j), § 46 Tr. zákona uložený trest odňatia slobody na 2 roky, výkon ktorého mu bol podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zákona podmienenčne odložený a podľa § 50 ods. 1 Tr. zákona mu bola určená skúšobná doba na 1 rok.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie obžalovaný ihneď po jeho vyhlásení. V dodatočne predložených dôvodoch odvolania prostredníctvom obhajcu namietal výrok o vine, poukázal pritom na to, že vo veci okresný súd rozhodol dňa 08.03.2018, ktorý rozsudok bol zrušený uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5To/25/2018 zo dňa 04.09.2018. Okresný súd Humenné v súlade s pokynom odvolacieho súdu doplnil dokazovanie, pričom znalec T. T. X. okrem iného skonštatoval, že nie je možné zodpovedať otázku, či v minulosti poškodená V. T. bola schopná hodnoverne reprodukovať udalosti, pretože s ňou nemohol nadviazať žiadny slovný kontakt a bez takéhoto vyšetrenia nie je možné sa k tejto skutočnosti vyjadriť. Nevedel sa vyjadriť ani k tomu, či došlo u poškodenej k dátumu 17.12.2015 k narušeniu jej dlhodobej, resp. krátkodobej pamäte. Vzhľadom na uvedené závery zastáva názor, že ani znalec T. T. X. tieto pochybnosti neodstránil a naďalej pretrvávajú dôvodné pochybnosti o hodnovernosti výpovede poškodenej V. T. v procesnom postavení svedkyne dňa 17.12.2015 z prípravného konania. Preto okresný súd bol povinný aplikovať zásadu „in dubio pro reo“ a rozhodnúť v jeho prospech. Použitie citovanej zásady, ktorá vyplýva z ustanovenia § 2 ods. 4 Trestného poriadku, prichádza do úvahy len v prípade, ak pochybnosti, ktoré vznikli v trestnom konaní o dokazovanej skutočnosti, trvajú aj po vykonaní a zhodnotení všetkých dostupných dôkazov, ktoré môžu reálne prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu, a to v rozsahu nevyhnutnom na objektívne, stavu veci a zákonu zodpovedajúce spravodlivé rozhodnutie. Táto zásada sa týka iba skutkových zistení. Ani znalecké dokazovanie jednoznačne a preukázateľne neobjasnilo, či poškodená trpela takou duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nebola schopná reprodukovať udalosti dôležité pre rozhodnutie v čase, kedy bola vypočutá v prípravnom konaní dňa 17.12.2015. Do pozornosti dal aj tú skutočnosť, že poškodená prekonala mozgové príhody v roku 2008 dvakrát - a vo všeobecnosti platí, že ľudia po prekonaní cievnych mozgových príhod majú isté prejavy emočnej lability, nevyrovnanosti, podráždenosti a celkovo zvýšenej navoditeľnosti, t.j. že sú ovplyvniteľní inými osobami (viď: výsluch znalca na hlavnom pojednávaní konanom dňa 21.11.2019, str. 3). V ďalšom poukázal na to, že súd sa nesprávne vysporiadal s listinnými dôkazmi, ktoré osvedčujú jeho právny nárok na pozemky po nebohom pradedovi T. X. a ktoré boli zabezpečené jednak v rámci prípravného konania a jednak doložené do súdneho spisu a oboznámené na hlavnom pojednávaní dňa 21.11.2019. Z listinných dôkazov vyplýva, že je právnym nástupcom po jeho predchodcovi pradedovi T. X., čo podrobne rozviedol poukázaním na rodné a úmrtné listy, ako aj na rozhodnutia o dedičskom konaní a tiež poukázaním na príslušné ustanovenia Obč. zákonníka. V roku 2010 zistil, že v katastrálnom území T. sa nachádzajú pozemky po jeho nebohom pradedovi T. X., zomrelom dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom T., ktoré neboli vysporiadané. Jednalo sa o nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX kat. územie T.: orná pôda parcelné čísla - XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX a XXX/XX. V ďalšom zistil, že v tom istom roku poškodená V. T. vydržala vlastníckeho právo k nehnuteľnostiam: orná pôda parcelné čísla - XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX, ktoré boli následne zapísané na liste vlastníctva č. XXXX kat. územie T.. Na katastri nehnuteľností v T. mu bola predložená Notárska zápisnica N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX, NCRIs XXXXX/XXXX zo dňa 01.12.2010, podľa ktorej V. T. tieto pozemky nadobudla titulom vydržania. V čase, kedy tieto pozemky poškodená V. T. nadobudla vydržaním, mala vedomosť o existencii ďalších zákonných dedičov, ktorými boli spolu s bratom N. X. ako právní nástupcovia ich nebohého otca N. X., zomrelého dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom T.. Iní dedičia do úvahy neprichádzali, pretože manželka jeho pradeda T. X. Z. X. zomrela dňa XX.XX.XXXX. Poškodená V. T. na základe kúpnej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX nehnuteľností nachádzajúce sa v katastrálnom území T.: orná pôda parcelné čísla - XXX/XX; XXX/XX; XXX/XX zapísané na liste vlastníctva č. XXXX kat. územie T. odpredala L. L. a manželke Q. L., o čom svedčí list vlastníctva č. XXXX kat. územie T.. V nadväznosti na uvedené potom poukázal na to, že ak by mal úmysel konať v rozpore so zákonom, tak by použil odvolané plnomocenstvo. K inštitútu „novoobjaveného majetku“ uviedol, že požiadavka, aby o majetku poručiteľa, ktorý sa objaví až po právoplatnosti rozhodnutia o dedičstve, prebehlo konanie o dedičstve (v odôvodnených prípadoch dokonca aj bez návrhu), je odrazom dôsledného uplatnenia princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Svedčí o zámere, aby konaním o dedičstve prešli všetky aktívne a pasívne zložky poručiteľovho majetku. Dedič totiž nevstupuje len do práv a povinností, ktoré sú mu známe v čase konania o dedičstve, ale zásadne do všetkých práv a povinností poručiteľa, ktoré jeho smrťou nezanikli (§ 460 Občianskeho zákonníka), i keď neboli v konaní o dedičstve zistené, a preto o nich nebolo rozhodnuté. Vzhľadom k tomu, že podľa Občianskeho zákonníka vlastníctvo nehnuteľnosti možno

nadobudnúť okrem iného i na základe iných skutočností ustanovených zákonom, napr. vydržaním, ktoré sa osvedčuje v zmysle Notárskeho poriadku, skutočnosť, že mal záujem nadobudnúť vlastnícke právo práve titulom vydržania, nemôže mať za následok záver súdu, že nemal žiadny právny nárok na vyžadovanie „súhlasu s vydržaním novoobjavených pozemkov po T. X.". Splnenie podmienok vydržania nie je a ani nemôže byť predmetom trestného konania. Ak by nesplnil podmienky vydržania, nedošlo by k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním, avšak bol by oprávnený k podaniu návrhu na náhradné dedičské konanie po nebohom T. X., resp. podaniu žaloby o určenie vlastníckeho práva. Vychádzajúc i z doposiaľ uvedeného má za to, že v konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že sa dopustil trestného činu vydierania v zmysle § 189 ods. 1 Trestného zákona. Z obsahu listu zo dňa 27.05.2014 adresovaného poškodenej V. T. nevyplýva, aby sa jej vyhrážal násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy. V liste poškodenej navrhol riešenie vzniknutej situácie, a to aby mu udelila súhlas s vydržaním novoobjavených pozemkov po T. X. na základe skutočností, ktoré v liste uviedol a ktoré považoval za právne relevantné. Zároveň ju v závere listu informoval, že ak uvedený súhlas neudelí, podá trestné oznámenie na jej osobu za neoprávnené obohatenie a žalobu na súd o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nakoľko má za to, ako z obsahu listu vyplýva, že sa dopustila protiprávneho konania. Do pozornosti dal i tú skutočnosť, že žiadne aktívne konanie preukazujúce snahu spôsobiť ťažkú ujmu poškodenej nevyvinul, uvedené v prejednávanej veci preukázané nebolo. Pre naplnenie objektívnej stránky trestného činu (zločinu) vydierania nepostačuje všeobecná konštatácia o „podaní trestného oznámenia" na poškodenú. Táto v danom prípade nebola takej intenzity, aby objektívne vzbudila reálnu obavu z násilia smerom k poškodenej alebo jej blízkym osobám, resp. reálnu obavu zo spôsobenia inej ťažkej ujmy. Súd nemal vykonaným dokazovaním preukázané, že by násilím, hrozbou bezprostredného násilia alebo inej ťažkej ujmy poškodenú nútil, aby niečo konala. Súd vykonaným dokazovaním nemal jednoznačne a nepochybne preukázané, že jeho vyjadrenia obsiahnuté v listovej komunikácii sú nepochybne vyhrážkou, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy, ktorú by mal poškodenej aktívne spôsobiť. Zamýšľané podanie trestného oznámenia na poškodenú nemožno považovať za reálnu hrozbu násilím alebo spôsobením inej ťažkej ujmy, ako prostriedku na dosiahnutie cieľa (teda udelenia súhlasu s vydržaním novoobjavených pozemkov po T. X.) tak ako to má na mysli ustanovenie § 189 Trestného zákona. Jeho konanie je spoločensky akceptovateľné a neprekračuje medze spoločensky uznávaných noriem a takéto konanie nie je postihnuteľné ani podľa zákona o priestupkoch. Uvedené konanie nenapĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu vydierania podľa § 189 Trestného zákona, a to predovšetkým objektívnu stránku ako základný znak skutkovej podstaty, nakoľko nemožno mať za to, že poškodenú skutočne nútil reálnou hrozbou násilia alebo inou reálnou ťažkou ujmu, aby niečo konala. Je dôležité uviesť aj tú skutočnosť, že poškodená V. T. mu plnomocnenstvo dobrovoľne udelila a následne bez uvedenia dôvodu odvolala. Preto podľa jeho názoru okresný súd v súdnej veci po vykonanom dokazovaní nesprávne dospel k záveru, že žalované konanie napĺňa zákonné znaky (skutkovej podstaty) trestného činu. Preto navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na opätovné prejednanie alebo rozhodol vo veci sám tak, že ho oslobodí spod obžaloby prokurátora.

Na podklade takto riadne a včas podaného odvolania obžalovaným ako osobou na to oprávnenou krajský súd, nezistiac dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku postupom podľa § 316 ods. 3 Tr. poriadku, v zmysle § 317 ods. 1 Tr. poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo, prihliadajúc pritom i na chyby odvolaním nevytýkané, pokiaľ by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1, a zistil, že odvolanie je na základe uplatnených námietok po doplnení dokazovania v odvolacom konaní dôvodné.

Odvolací súd v rámci prieskumu procesného postupu konajúceho súdu nezistil zásadné porušenie práva na obhajobu, pretože konajúci súd vykonal hlavné pojednávania za splnenia zákonných podmienok, obžalovanému umožnil vyjadriť sa ku skutku, ktorý mu bol kladený obžalobou za vinu, ako aj k vykonaným dôkazom, umožnil mu navrhovať dôkazy, pričom v konaní bol obžalovaný zastúpený obhajcom, ktorý uplatňoval jeho práva počas celého konania.

Konajúci súd vykonal dokazovanie podľa pravidiel stanovených procesným predpisom, preto o obsah dôkazov mohol opierať svoje skutkové zistenia. Z nich vyvodil záver o tom, že zločin vydierania bol obžalovanému preukázaný. Za usvedčujúci dôkaz pritom považoval list obžalovaného, ktorého čiastočný obsah je uvedený v skutkovej vete výroku o vine napadnutého rozsudku.

Ako to vyplýva z obsahu dokazovania a tiež aj z odôvodnenia napadnutého rozsudku, obžalovaný T. M. X. pri svojej výpovedi poprel, aby sa poškodenej H. T. vyhrážal, pretože len navrhoval riešenia právnej situácie k pozemkom po nebohom T. X., ktorý bol jeho pradedom. Podľa jeho názoru išlo o novoobjavený majetok.

Časť obsahu listu zo dňa 27.05.2014 „aby mu udelila súhlas s vydržaním novoobjavených pozemkov po T. X., v opačnom prípade podáva na jej osobu trestné oznámenie za neoprávnené obohatenie“ je obsiahnutá v skutkovej vete obžaloby. Z tohto listu však vyplýva i to, že obžalovaný podá nielen trestné oznámenie ale aj žalobu na súd o určenie vlastníckeho práva k uvedeným nehnuteľnostiam, pričom v texte tejto písomnosti poukazoval i na protiprávny postup, ktorým poškodená H. T. mala nadobudnúť pozemky po jeho pradedovi M. X., hoci vedela, že existujú aj iní zákonní dedičia.

Obsahom dôkaznej situácie je aj ďalší list obžalovaného zo dňa 10.06.2014, v ktorom obžalovaný poškodenej uvádza, že vzhľadom k tomu, že nedostal odpoveď na jeho list z 27.05.2014, podal oznámenie vo veci neoprávneného obohatenia na jej osobu dňa 04.06.2014, a keďže nemá záujem o jej majetok a chce sa vyhnúť súdному konaniu o určenie vlastníckeho práva, ktoré je zdĺhavé a finančne náročné, preto navrhol, ak mu udelí riadne overený súhlas s vydržaním novoobjavených pozemkov po neb. T. X., že nepodá návrh na obnovu dedičského konania a nebude si robiť finančné nároky z pozemkov, ktoré predala P. L., a z polície zoberie späť oznámenie za nedôvodné obohatenie, prípadne bude súhlasiť s rozumnou finančnou náhradou.

Obsah oboch písomností preukazuje, že obžalovaný považuje za protiprávny spôsob, akým poškodená nadobudla do svojho vlastníctva nehnuteľnosti, ktoré podľa jeho názoru patrili do dedičstva po neb. M. X., pričom malo ísť o novoobjavený majetok po poručiteľovi a preto malo prebehnúť riadne dedičské konanie. Súčasne preto recipročne navrhoval, aby aj on mohol nadobudnúť po neb. M. X. pozemky vydržaním, ktoré boli tiež novoobjaveným majetkom. Za tým účelom poslal obžalovaný aj súhlas s vydržaním pozemkov, ktoré mala poškodená podpísať.

Okrem týchto dôkazov mal konajúci súd k dispozícii i výpoveď poškodenej H. T. zo dňa 17.12.2015, ktorá nebola zabezpečená kontradiktórnym spôsobom, keďže obžalovaný nemal možnosť poškodenú vypočuť ani raz, pričom táto je spochybňovaná jej zdravotným stavom (poškodením mozgu v dôsledku recidívy cievnych mozgových príhod). Ak by aj súd na ňu prihliadal, je k nej potrebné uviesť, že poškodená nevyповідалa o žiadnych okolnostiach, ktoré by preukazovali hrozbu inou ťažkou ujmom pri ich osobnom stretnutí a poukazovala iba na listy, ktoré jej obžalovaný zaslal a ktoré považuje za psychické vydieranie.

Páchateľ spácha trestný čin vydierania podľa § 189 ods. 1 Tr. zákona vtedy, ak iného násilím, hrozbou násillia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel.

Vzhľadom na povahu prerokúvaného prípadu odvolací súd vo všeobecnej rovine najprv uvádza, že pod pojmom hrozba inej ťažkej ujmy sa rozumie aj neoprávnené konanie páchatela, ktoré môže viesť k závažnej ujme predovšetkým na cti a dobrej povesti v rodinnom či pracovnom živote poškodeného a je pritom spôsobilé vzbudiť u poškodeného obavy z uskutočnenia takej ujmy a to i s prihliadnutím k jej závažnosti a k osobným pomerom poškodeného. Podľa platnej judikatúry za inú ťažkú ujmu sa považuje aj zahájenie trestného stíhania v dôsledku oznámenia trestného činu, ktorým páchatel' poškodenému hrozí a núti ho tak niečo konať alebo opomenúť alebo strpieť.

Dokazovaním nebolo preukázané, aby sa obžalovaný poškodenej vyhrážal zabitím alebo ťažkou ujmom na zdraví, čo ostatne vyplýva tak z výpovede obžalovaného ako aj poškodenej. Preto odvolací súd zameral svoju pozornosť na posúdenie otázky, či konanie obžalovaného možno hodnotiť ako hrozbu inej ťažkej ujmy.

Z konania obžalovaného je evidentné, že sa domáhal vysporiadania pozemkov ešte po jeho nebohom otcovi a jeho právnom predchodcovi, ktoré neboli predmetom dedičského konania, pričom podľa jeho názoru poškodená časť z nich nadobudla do vlastníctva vydržaním. Tieto sporné vzťahy, ktoré majú základ v nevysporiadanom majetku po právnych predchodcoch obžalovaného a poškodenej, chcel obžalovaný (synovec poškodenej) riešiť mimosúdnou cestou, čo ostatne vyplýva aj z obsahu predložených listín poškodenej, ktoré jej obžalovaný za účelom dohody zaslal. V danom prípade preto

konanie obžalovaného bolo možné posúdiť ako urovnanie v zmysle § 585 a nasl. Obč. zákonníka. V oboch prípadoch obsahom listín je totiž návrh na vysporiadanie novo objaveného nehnuteľného majetku po právnych predchodcoch, pričom obžalovaný v nich súčasne poukázal i na ďalší možný postup v prípade, pokiaľ k dohode nedôjde, a tým bude podanie žaloby na súd o určenie vlastníckeho práva a podanie trestného oznámenia za neoprávnené obohatenie sa.

Oznámenie obžalovaného, že pokiaľ poškodená neudelí súhlas s vydržaním, podá na ňu trestné oznámenie, odvolací súd vyhodnotil iba ako oznámenie jeho ďalšieho postupu v prípade, ak nedôjde k dohode medzi ním a poškodenou, pretože sa cíti ukrátený na svojich právach. To ostatne vyplýva aj z druhej písomnosti adresovanej poškodenej, kedy obžalovaný už oznamoval, že v prípade udelenia súhlasu s vydržaním k ďalším novoobjaveným pozemkom, zoberie späť oznámenie za nedôvodné obohatenie, prípadne bude súhlasiť s rozumnou finančnou náhradou. V súvislosti s týmto konaním obžalovaného je potrebné uviesť, že každý občan má právo podať trestné oznámenie, a pokiaľ obžalovaný považoval konanie poškodenej za protiprávne a tento inštitút využil na prešetrenie postupu pri vydržaní pozemkov poškodenou, ktoré mali byť pojaté do dedičského konania po neb. M. X., nemožno mu to vyčítať.

Odvolací súd k dôvodom konajúceho súdu, že obžalovaný nemal žiadny právny nárok na vyžadovanie súhlasu s vydržaním novoobjavených pozemkov po neb. M. X., poukazuje predovšetkým na to, že v čase konania obžalovaného neexistovalo žiadne rozhodnutie súdu o tom, že majetok poškodenej patrí, a obžalovaný mal predstavu, že o majetok ho poškodená pripravila, preto sa domáhal nápravy najprv mimosúdnu cestou a následne aj prostriedkami, ktoré by mohli byť účinné. Ani z výpovede poškodenej zo dňa 17.12.2015 jednoznačne a bez pochyb nevyplyva, aby takýto postup obžalovaného počítala ako nátlak niečo konať, z nej je zrejmé len to, že poškodená sa nebála ani listu ani jeho obsahu, len mala strach z toho, že nevedela o aké pozemky ide. Ak sa následne aj poškodená vyjadrila v tej istej výpovedi, že sa bála, že obžalovaný opätovne k nej príde, a tiež, že jej zaslal tie listy, čo považovala za psychické vydieranie, toto jej vyjadrenie odvolací súd v kontexte celej výpovede hodnotí ako zmätočné, ktoré samo osebe bez objasnenia ďalších skutočností, nemôže zakladať vinu obžalovaného. Vo vzťahu k tejto výpovedi poškodenej je potrebné uviesť i to, že poškodená bola vypočutá po opakovaných mozgových príhodách, v dôsledku čoho sú tu pochybnosti o zachovaní jej kognitívnych schopností v takej miere, aby táto výpoveď nemohla byť spochybnená. Napokon ide o výpoveď, ktorá nebola vykonaná kontradiktórnym spôsobom, a preto nemohli byť zo strany obhajoby pri výsluchu poškodenej objasnené pochybnosti o skutočnostiach svedčiacich v neprospech obžalovaného.

Vzhľadom na uvedené zistenia a z nich plynúce úvahy odvolací súd uzavrel, že konanie obžalovaného nenaplnia znaky trestného činu vydierania v jeho základnej skutkovej podstate, pretože nedošlo k naplneniu objektívnej stránky uvedeného zločinu v tom, že obžalovaný iného nútil hrozbou ťažkej ujmy niečo konať. Uvedenie alternatívnych postupov obžalovaným v rámci mimosúdneho vyrovnania pre zabezpečenie svojich práv v písomnostiach nemožno podradiť pod objektívnu stránku uvedeného zločinu.

Procesný stav umožňoval odvolaciemu súdu rozhodnúť vo veci, pretože doplnil dokazovanie prečítaním listiny obžalovaného zo dňa 10.06.2014, s ktorou sa konajúci súd neoboznámil a ktorá obsahovo nadväzovala na list, ktorý bol podkladom pre podanie obžaloby. Po vyhodnotení aj tohto dôkazu v kontexte s dokazovaním vykonaným pred okresným súdom potom odvolací súd na podklade odvolania obžalovaného zrušil napadnutý rozsudok podľa § 321 ods. 1 písm. d/ Tr. poriadku a vo veci rozhodol sám tak, že obžalovaného podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku oslobodil spod obžaloby prokurátora.

V závere si ešte odvolací súd dovoľuje poznamenať, že poškodená v tomto konaní nemala splnomocnenca, ktorý by ju zastupoval, a aj napriek jej zhoršenému zdravotnému stavu až do takej miery, ktorý jej neumožňoval správne vnímať realitu a nedokázala už komunikovať, podávala kvalifikované návrhy vo veci (napr. sťažnosť proti uzneseniu o pribratí znalca z 19.12.2018), čo nasvedčuje tomu, že v uvedenej trestnej veci v jej mene písomne konala iná osoba. Odvolací súd preto s opatrnosťou prihliadal na ňou predkladané písomnosti.

To boli podstatné dôvody, pre ktoré odvolací súd vyhovel odvolaniu obžalovaného v celom rozsahu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.